

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งในภาคการผลิต การค้า การบริการ ฯลฯ จึงมีความต้องการแรงงานจำนวนมากเพื่อมาเป็นฟันเฟืองสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่แรงงานไทยมีความรู้ ความชำนาญและมีคุณภาพมากขึ้น ทักษะคติในการทำงานจึงเปลี่ยนแปลงไปเพราะสามารถหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ง่ายกว่าอดีตที่ผ่านมา เป็นแรงงานมีฝีมือที่สามารถเลือกงานตามที่ตนเองสนใจหรือต้องการ ในขณะที่แรงงานข้ามชาติถูกจัดให้เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ไม่มีอำนาจต่อรองกับภาครัฐและมีกฎหมายที่จำกัดการประกอบอาชีพ ผู้ประกอบการและนายจ้างในประเทศไทยจึงให้ความสนใจในการจัดจ้างแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีทั้งแรงงานที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและแรงงานผิดกฎหมาย โดยเฉพาะแรงงานผิดกฎหมาย เนื่องจากต้องการประหยัดต้นทุนค่าจ้างงาน เพราะแรงงานเหล่านั้นได้รับค่าจ้างต่ำกว่าที่กฎหมายแรงงานกำหนด แต่ทำงานได้เต็มที่ ไม่เลือกงาน ไม่ต้องจ่ายค่าสวัสดิการสังคม ประกอบกับทั่วโลกควบคุมการทำงานภายในประเทศยังไม่เข้มแข็งรัดกุม ทำให้มีความยากต่อการจัดระบบแรงงาน (คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง, 2550 : 1) แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ได้หลั่งไหลเข้ามาเป็นแรงงานข้ามชาติในจังหวัดที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดระยอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญของการทะลักเข้ามาของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศพม่า เนื่องจากปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน และการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน ส่งผลให้ประชาชนจากพม่าผันตัวเองมาเป็นแรงงานอพยพทั้งถูกและผิดกฎหมายเกือบ 2-3 ล้านคน นั่นคือ แรงงานข้ามชาติ 80% มาจากประเทศพม่า (สาละวินโพสท์, 2553 : 19)

รัฐบาลไทยได้เริ่มมีนโยบายอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายโดยอาศัยอำนาจ ตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพ.ร.บ.การทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 อนุญาตให้จ้างผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอยู่ระหว่างรอการส่งกลับ แต่อนุญาตให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 โดยเริ่มให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากพม่าในพื้นที่

จังหวัดชายแดนไทย-พม่า 10 จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ กาญจนบุรี ตาก ระนอง
ประจวบคีรีขันธ์ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เพชรบุรี และชุมพร

หลังจากนั้นได้เปิดให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้นเป็นสามสัญชาติ คือ พม่า ลาว และกัมพูชาในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่ขาดแคลนแรงงาน ต่อมาเมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีเดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ได้เปลี่ยนระบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวโดยได้กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนทั้งนายจ้างและลูกจ้าง มีการอนุญาตให้บุตรหลานของแรงงานข้ามชาติสามารถเข้าศึกษาในสถานศึกษาของรัฐได้เช่นเดียวกับเด็กไทย มีการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาและสถานะสิทธิบุคคล มีการขยายการประกันสุขภาพไปยังครอบครัวและผู้ติดตามของแรงงานข้ามชาติ มีการเปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติในกิจการบางประเภทที่ไม่สามารถจดทะเบียนในปีที่ผ่านมา ได้ มีการขยายเวลาการพิสูจน์สัญชาติ และการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภานายความ, 2553)

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีประชากรเป็นแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจำนวนมาก เนื่องจากมีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่าด้านตะวันออกเป็นระยะทางกว่า 227 กิโลเมตร ข้อมูลสถานการณ์แรงงานจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2550 พบว่ามีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว 3 สัญชาติ คือ พม่า ลาว กัมพูชา มีจำนวนทั้งสิ้น 41,292 คน จำแนกเป็นสัญชาติ พม่า 41,244 คน ลาว 43 คน และ กัมพูชา 5 คน ปี พ.ศ. 2551 มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว มีจำนวนทั้งสิ้น 38,127 คน จำแนกเป็นสัญชาติ พม่า 38,104 คน ลาว 21 คน และ กัมพูชา 2 คน พ.ศ. 2552 มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว มีจำนวนทั้งสิ้น 52,557 คน จำแนกเป็นสัญชาติ พม่า 52,481 คน ลาว 68 คน และ กัมพูชา 8 คน พ.ศ. 2553 มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว มีจำนวนทั้งสิ้น 37,998 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 37,968 คน และ พ.ศ. 2554 มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับลาว 24 คน และ กัมพูชาอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว มีจำนวนทั้งสิ้น 54,159 คน จำแนกเป็นสัญชาติ พม่า 53,952 คน ลาว 119 คน และ กัมพูชา 88 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงใหม่, 2550-2554)

ทั้งนี้ ยังไม่สามารถนับรวมถึงจำนวนแรงงานข้ามชาติที่ยังไม่ได้จดทะเบียนแรงงานอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่จากรัฐฉาน ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มของชนกลุ่มน้อย แต่เป็นพลเมืองของประเทศพม่า เนื่องจากประเทศพม่าระบุว่าไม่มีสัญชาติไทยใหญ่ในประเทศ (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 4, 2554)

แรงงานข้ามชาติ ที่เดินทางเข้ามาหางานทำในประเทศไทยโดยทั่วไปแล้ว มักจะทำงานประเภทงานกรรมกร หรือกิจการที่มีการใช้แรงงานอย่างเข้มข้น เป็นงานที่ไร้ฝีมือ หรือกึ่งฝีมือ แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญกับสภาพการทำงานที่เลวร้าย ลักษณะงานที่แรงงานข้ามชาติเข้ามารับจ้างทำงานส่วนใหญ่ ถูกจัดให้อยู่ในประเภท 3 ส. คือ สุดเล็ยง แสนลำบาก และสกปรก ในขณะที่เดียวกันต้องทำงานหนักและได้รับค่าแรงที่ไม่เป็นธรรม งานบางประเภท เป็นงานที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับฤดูกาล (อดิศร เกิดมงคล, 2553) อย่างแรงงานไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นทำงานหลากหลายอาชีพมาก เรียกได้ว่าเกือบทุกประเภทของอาชีพ ที่ต้องการแรงงานราคาถูก เช่น แม่บ้าน ขายของหน้าร้าน ขายของในตลาดสด รับจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็ก รับจ้างรายวันจะเป็นงานประเภทก่อสร้าง เช่น ขุดหลุม ปรับดิน ตัดหญ้า เป็นต้น (ขวัญชีวัน บัวแดง, 2549 : 11) แรงงานกลุ่มนี้มักถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกเลือกปฏิบัติ มีปัญหาในการสื่อสาร การเดินทาง และไม่สามารถเข้าถึงกลไกการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการ ด้านต่างๆ ในสังคมไทยได้ ปัญหาที่มักพบและเกิดกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาด้านสถานะบุคคล บัตรประจำตัวบุคคล ปัญหาสภาพการทำงาน ค่าจ้าง และรายได้ ปัญหาความปลอดภัยในการทำงาน ปัญหาสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ปัญหาการเข้าถึง หลักประกันสุขภาพ อนามัย และการบริการทางสาธารณสุข ปัญหาการเข้าถึงกลไกคุ้มครอง สิทธิและกระบวนการยุติธรรม ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานอย่างร้ายแรง

อคติทางชาติพันธุ์ ความปลอดภัยในร่างกาย สิทธิ ชีวิต และทรัพย์สิน ความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านสิทธิ กฎหมาย วัฒนธรรมประเพณี และภาษา และปัญหาการละเมิดสิทธิโดยนโยบาย รัฐ และกฎหมาย (คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติ และผู้พลัดถิ่น สภานายความ, 2553)

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้แรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้และความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามสิทธิและกฎหมายแรงงานที่แรงงานข้ามชาติพึงมี จึงเกิดความรู้สึกเกรงกลัว ไม่มั่นใจในการอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคม จึงมีกลุ่มองค์กรเครือข่ายทางสังคม ซึ่งมีบทบาท ในการช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติในด้านมนุษยธรรมมีหลายองค์กร เช่น มูลนิธิเพื่อสุขภาพ และการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์ (Migrant Assistance Programme Foundation) องค์กรสภาวะเพื่อสิ่งแวดล้อม (Shan Sapawa Environment Organization) กลุ่มพลังเยาวชน แห่งรัฐฉาน (Shan Youth Power) ชมรมการศึกษาและวัฒนธรรมไต (ไทใหญ่) เชียงใหม่ ห้องเรียนความคิด (Migrant Learning Center) เครือข่ายวิทยุไตเพื่อการศึกษา ภายใต้อาณัติวิทยุ ชุมชน MAP RADIO เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาของภาครัฐที่เปิดโอกาสให้กับ แรงงานชาวไทใหญ่ได้มีโอกาสเรียนหนังสือที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)

โดยศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กสน.) ที่แรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่นิยมเข้ารับการศึกษามาก เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนวัดป่าเป้า วัดคูเต่า วัดช่างเคี่ยน เป็นต้น นอกจากนี้แรงงานไทใหญ่ยังได้มีการรวมตัวเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้นมาในหลายลักษณะเพื่อสร้างพื้นที่ในการแสดงตัวตน คอยช่วยเหลือและสื่อสารข่าวสารความรู้ให้แก่กัน ได้แก่ เครือข่ายญาติพี่น้อง เครือข่ายคนบ้านเดียวกันและคนอาชีพเดียวกันมาอยู่กับญาติหรือเพื่อน เริ่มมีการพบเพื่อนที่ทำงานและที่พัก จนกลายเป็นชุมชน เช่น ตลาดธานีรินทร์ ชุมชนช่างเคี่ยน และบริเวณชุมชนสันติธรรม รวมทั้งเครือข่ายศาสนา โดยมีวัดที่มีเจ้าอาวาสเป็นพระไทใหญ่อยู่หลายวัด เช่น วัดคูเต่า วัดป่าเป้า เป็นต้น วัดเหล่านี้เป็นศูนย์รวมที่สำคัญของชาวไทใหญ่ในอำเภอเมืองเป็นศูนย์กลางแจ้งข้อมูลข่าวสาร ศูนย์การฝึกอบรม ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานไทใหญ่ที่มีปัญหาฉุกเฉิน และศูนย์กลางทางประเพณีวัฒนธรรม (ขวัญชีวัน บัวแดง, 2549 : 55)

กลุ่มองค์กรเครือข่ายทางสังคมจึงเป็นเหมือนเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาแก่แรงงานข้ามชาติ มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสิทธิแรงงาน มีการจัดรายการวิทยุโดยนักจัดรายการชาวไทใหญ่ มีการรวมกลุ่มสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ ฯลฯ แต่แรงงานไทใหญ่บางส่วนยังมีโอกาสรับรู้ข่าวสารข้อมูลหรือเข้าถึงการช่วยเหลือจากกลุ่มองค์กรเครือข่ายเหล่านี้ได้น้อยเนื่องจากภาระงานประจำที่ไม่เอื้อต่อช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ประกอบกับขาดการวางแผนในการดำเนินชีวิต หลายคนใช้ชีวิตตามสัญชาตญาณไม่คิดหาความรู้หรือหากิจกรรมอื่นทำเพิ่ม ในขณะที่แรงงานไทใหญ่บางส่วนมีเป้าหมาย มีการวางแผนชีวิต และมีการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น วิทยุ อินเทอร์เน็ต เครือข่ายเพื่อนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น ดังนั้นการแสวงหาความรู้และทักษะชีวิตในการปรับตัว ในการเอาตัวรอดในประเทศไทยนั้นจึงต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก ต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตโดยตรงและความรู้จากภูมิหลังชีวิตในบ้านเกิด เช่น การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว บุคลิกลักษณะนิสัย พื้นฐานการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสวงหาความรู้ที่นอกเหนือจากการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่หาทำเพิ่มเติม เพื่ออยากเป็นคนที่มีความรู้ มีงานทำที่ดีขึ้น มีคนเห็นคุณค่าและได้รับการยอมรับ เช่น การเรียน กสน. การเรียนภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ ภาษาไทใหญ่ ภาษาไทย การเย็บผ้า เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของแรงงานชาวไทใหญ่ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิต การเข้าถึงสิทธิแรงงาน และสามารถอยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างปกติสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ ตลอดจนศึกษาการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตและพัฒนาตนเอง รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยจากการศึกษา

และทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ พบว่ามีการศึกษาวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับด้านการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ ด้านสิทธิแรงงานข้ามชาติ ด้านสุขภาพแรงงานข้ามชาติ ด้านประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ และด้านสังคมในการสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านคลื่นวิทยุ ฯลฯ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่ทำให้ผู้ศึกษาทำความเข้าใจสถานการณ์ของแรงงานข้ามชาติในภาพรวม ซึ่งในงานศึกษาของผู้วิจัยในครั้งนี้จะทำให้เห็นภาพเส้นทางชีวิตของแรงงานข้ามชาติชัดเจนขึ้น โดยสะท้อนผ่านกรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้จะทำให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ในการเอาตัวรอดและพัฒนาตนเองของแรงงานข้ามชาติ มุ่งสร้างความเข้าใจในตัวตนและธรรมชาติในการเรียนรู้ของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสนใจกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่เพื่อทำความเข้าใจตัวตน และวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาและเรียนรู้ ที่จะสามารถเข้าถึงความต้องการของแรงงานชาวไทยใหญ่และสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดทอนปัญหาในการดำเนินชีวิตของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ให้สามารถอยู่ร่วมกันเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่
2. เพื่อศึกษาการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของแรงงาน

ข้ามชาติชาวไทยใหญ่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ทั้งประเพณีวัฒนธรรม การสืบทอด การสร้างเครือข่าย และความสัมพันธ์กับกลุ่มคนในสังคม

2. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่

3. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ในด้านวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตในสังคม ผลกระทบที่ได้รับและความพยายามในการปรับตัวเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

4. ได้รับข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่

นิยามศัพท์เฉพาะ

แรงงานข้ามชาติ หมายถึง ชาวไทใหญ่ที่เข้ามาเป็นแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งที่ได้จดทะเบียนเป็นแรงงานถูกกฎหมาย และไม่ได้จดทะเบียนแรงงาน

คนขายขอบ หมายถึง แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ที่ประสบปัญหาในการถูกเอารัดเอาเปรียบค่าจ้างและแรงงาน ได้รับการดูถูกเหยียดหยาม ขาดความรู้และเข้าใจต่อสิทธิและสวัสดิการที่พึงจะได้รับ ขาดทักษะด้านภาษาไทยพูดได้แต่อ่านและเขียนไม่คล่อง ทำให้เป็นข้อติดขัดในการทำงานและการเดินทาง และประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการและทรัพยากรต่างๆ ของสังคม

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่สะท้อนตัวตนหรือลักษณะเฉพาะ ภูมิหลังชีวิต เช่น ประวัติชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานะสภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา บุคลิกลักษณะนิสัย เป็นต้น วัฒนธรรมความเชื่อ วิถีชีวิตต่อสังคม และการดำเนินชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มเครือญาติ เพื่อนฝูง เครือข่าย

การเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเพื่อการอยู่รอดตามสัญชาตญาณของมนุษย์จากประสบการณ์ชีวิต และมีการสานต่อสืบทอดรุ่นสู่รุ่น เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี การดูแลสุขภาพ การสร้างเครือข่าย การจัดระบบความสัมพันธ์ เป็นต้น

การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับการยอมรับ และเข้าถึงสิทธิที่พึงมี เช่น การเพิ่มทักษะด้านภาษา ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การเรียนรู้จากสถานศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชน เป็นต้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ที่เข้ามาเป็นแรงงานข้ามชาติในเขตเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์เรียนรู้แห่งหนึ่งที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ซึ่งพบว่าสถานการณ์จำนวนแรงงานข้ามชาติยังคงหลั่งไหลเข้ามาในเขตเมืองเชียงใหม่อย่างต่อเนื่องด้วยปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศบ้านเกิด โดยแรงงานข้ามชาติ

ชาวไทยใหญ่เป็นฐานแรงงานสำคัญในกิจการต่างๆ ประกอบเกิดชุมชนชาวไทยใหญ่หลายชุมชน ในเขตเมืองจังหวัดเชียงใหม่ การเรียนรู้ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมในการเรียนรู้ชีวิตของ แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษายิ่งนัก

ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. สถานการณ์การทำงานของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ เช่น
 - ภูมิหลังชีวิต เช่น ประวัติชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานะภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา บุคลิกลักษณะนิสัย เป็นต้น
 - วัฒนธรรมความเชื่อ วิธีคิดต่อสังคมและการดำเนินชีวิต
 - ความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มเครือญาติ เพื่อนฝูง เครือข่าย
3. การเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตและพัฒนาตนเอง เช่น มุมมองเป้าหมาย ความคาดหวัง ต่อการเรียนรู้ทั้งที่เป็นการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตและพัฒนาตนเอง ในแง่ของสังคม/วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชน สิทธิแรงงาน ฯลฯ
 - พัฒนาการการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต ประสบการณ์ชีวิต ชุมชน เครือข่าย ฯลฯ เพื่อเพิ่มความรู้ สานต่ออัตลักษณ์ และแก้ไขปัญหา ในการดำรงชีวิต
 - พฤติกรรมหรือการแสดงออกต่อการเรียนรู้ เช่น ความกระตือรือร้น ต่อการเรียนรู้ การแสดงออกทางความคิด พฤติกรรมการเรียนรู้ ความสามารถในการรับรู้และ สื่อสาร การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 – มีนาคม 2555 โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงแรก ศึกษาข้อมูลเอกสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานข้ามชาติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ และบทความจากใบงานของนักเรียนชาวไทยใหญ่ เมื่อครั้งที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเป็นอาสาสมัคร สอนหนังสือให้กับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ที่สถาบันปัญญาอิสระ

ช่วงที่สอง สัมภาษณ์กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่จำนวน 10 คน
ช่วงที่สาม สัมภาษณ์ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาครัฐและองค์กรอิสระ
ที่มีบทบาทบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านสิทธิแรงงาน สิทธิมนุษยชน และการจัด
การศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่

ขอบเขตด้านประชากร

มีผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ในเขตเมืองจังหวัด
เชียงใหม่ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นกรณีศึกษา จำนวน 10 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
และการสุ่มตัวอย่างแบบวิธีบอกต่อ โดยแบ่งกรณีศึกษาเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภูมิหลัง
พื้นฐานการศึกษาในระบบ และกลุ่มที่ภูมิหลังไม่มีพื้นฐานการศึกษาในระบบ รวมทั้งจะมี
การศึกษาจากตัวแทนกลุ่มองค์กรเครือข่ายจากภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทในการช่วยเหลือ
สนับสนุนด้านสิทธิแรงงาน สิทธิมนุษยชน และการจัดการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติ
ชาวไทใหญ่